

-Azija-

1. Podnebje in rastlinstvo kot odraz reliefne izoblikovanosti!

Uvodna pojasnila

Azija je največja celina našega planeta. V njej se srečujemo z veliki mi razlikami (naravnimi, kulturnimi, reliefnimi, gospodarski...). Celino delimo na pet geografskih enot:

- Severna Azija
- Vzhodna Azija
- Južna Azija
- Jugozahodna Azija
- Jugovzhodna Azija

Od nasutih nižavij do najvišjih vrhov Himalaje

Najstarejši deli celine so predkambrijski ščiti in plošče na območju Arabskega in Dekanskega polotoka, Sibirske plošče in nekaterih delov Azije. Tu gre za večinoma uravnani in nižji svet.

Območji kaledonske in hercinske orogeneze sta značilni za gorato notranjost med uravnanim delom Sibirije in verigo mlado nagubanih gorstev na jugu. Ta veriga je nastala v času alpidске orogeneze. Vleče se v smeri zahod - vzhod. Nastanek verige je posledica približevanja različnih litosferskih plošč. Indoavstralska in nekatere manjše plošče na jugu se tu stikajo z velikansko Evrazijsko ploščo na severu. Zato je to potresno območje.

Ob vzhodnih obalah Azije se od Kamčatke prek Japonskega otočja in Filipinov do Indonezijskega otočja vleče veriga mlado nagubanih gorstev, ki je delno potopljena pod morjem. Nastala je kot posledica podiranja Tihooceanske in Filipinske plošče pod Evrazijsko. Ta veriga je del ognjenega obroča, ki se razteza na obeh straneh Tihega oceana. Z orogenezami so nastala tudi obsežna višavja, planote in globoko ugreznjene kotline. Zunaj njih so v Aziji tudi obsežna nižavja, pokrita z mlajšimi sedimenti.

Azijsko podnebje je odraz različnih dejavnikov

V Aziji so pomembni podnebni dejavniki :

- geografska širina
- monsunsko kroženje zraka
- reliefna izoblikovanost površja

Gorstva preprečujejo vlažnim zračnim masam iznad Indijskega oceana dostop v celinsko notranjost. Največ padavin je tam, kjer trčijo ob reliefne ovire. (privetrno območje Zahodnih Gatov, predgorje Himalaje). Največ padavin na vzhodnem obrobju Azije prejemajo gorata območja ognjenega obroča. V notranjosti Azije, na zavetrni strani pa je količina padavin nekje tako majhna, da so nastale puščave.

Monsunsko kroženje zraka učinkuje skupaj z reliefom. (monsunsko kroženje - 'Obča geografija')

Podnebni tipi in rastlinski pasovi

Tu najdemo vse podnebne tipe in rastlinske pasove. Pregled od ekvatorja do severnega pola:

Podnebje tropskega in subtropskega pasu so omejeni na območja južno od verige mlado nagubanih gorstev, ki je najpomembnejša ločnica na celini.

Ekvatorialno podnebje je na otočjih v bližini ekvatorja pa tudi na nekaterih delih kopnega. Značilno rastlinstvo je tropski deževni gozd. Najdemo ga še danes na Indonezijskem otočju, Filipinih, Šrilanki... Prvotni gozd je ohranjen le še na posebej zaščitenih območjih, drugod pa so ga posekali. Če posekanega niso spremenili v obdelovalne površine je na njih zrasel sekundarni gozd. Od prvotnega se razlikuje po manjšem številu rastlinskih vrst. Za obale in delte pa so ponekod značilne mangrove- poseben tip grmičastega in drevesnega rastlinstva, pri katerem se v času oseke pokažejo značilne zračne korenine.

Savansko podnebje s savanskim rastlinstvom je značilno za velik del Dekanskega polotoka in notranjost Indkitajskega polotoka. Kjer je dovolj padavin uspeva travniško rastlinstvo z grmičevjem in drevjem.

Območja tropskega in subtropskega polsuhega in suhega podnebja s polpuščavskim in puščavskim rastlinstvom so na Arabskem polotoku in v notranjosti celine. Kjer je vsaj nekaj padavin uspeva šopasta trava s trnatimi grmički in kaktusi, ponekod pa rastlinstva sploh ni. Največje puščave so na Arabskem polotoku, na meji med Indijo in Pakistanom (Thar) ter v celinski notranjosti Irana in Afganistana, od koder se nadaljujejo proti severu.

Sredozemsko podnebje z mediteranskim rastlinstvom je značilno za širni obalni pas Sredozemskega in Črnega morja na skrajnem jugozahodu Azije. Rastlinstvo sestavljajo zimzeleni listavci (hrast) iglavci (bori, ciprese), grmi in aromatična zelišča. V Libanonu pa je ohranjen tudi iglavec cedra.

V subtropskem vlažnem podnebju, značilnem za jugovzhodne dele Azije, je še posebej izrazit poletni višek padavin. Zato ga včasih enačimo s pojmom monsunske podnebje, čeprav so monsunski vetrovi značilni tudi za ekvatorialno in savansko podnebje. Značilno rastlinstvo sta vlažni subtropski in monsunski gozd. Drevesa so nižja in redkeje posejana, travniške podrasti pa je več kot v tropskem deževnem gozdu. V vlažnem subtropskem gozdu so drevesa zimzelena, saj je vse leto dovolj vlage, v monsunskem gozdu pa nekatera drevesa v času suše odvržejo liste. Med gospodarsko pomembnimi rastlinami je treba omeniti bambus in tikovec. V vseh azijskih gorstvih se pojavljajo različne oblike gorskega podnebja in rastlinstva. Marsikje so se izoblikovali rastlinski višinski pasovi.

V zmerno toplem pasu, severno od glavne verige mlado nagubanih gorstev so podnebni tipi in rastlinski pasovi odvisni ne le od geografske širine ampak tudi od oddaljenosti od Tihega oceana. Na vzhodnih delih celine je območje kontinentalnega vlažnega podnebja. V severnem delu Japonske je vpliv oceana še močnejši, zato ima podnebje več potez oceanskega podnebja. Značilno rastlinstvo so listnati gozdovi z nekaterimi drevesnimi vrstami, ki jih poznamo tudi iz Evrope (bukev, hrast, gaber). Značilni so za severno Japonsko, Korejski polotok in severovzhodno Kitajsko.

V notranjosti celine se podnebje močno spremeni. Padavin je vse manj, zato se začne območje kontinentalnega polsuhega in suhega podnebja, ki se razteza čez večji del celine vse do Kaspijskega jezera. V kontinentalnem suhem podnebju uspeva le polpuščavsko in puščavsko rastlinstvo. Največje puščave zmerno toplega pasu so Gobi, Takla Makan, Karakum in Kizilkum. Velikanski pas puščavskega podnebja proti severu in

vzhodu obkroža pas kontinentalnega polsuhega podnebja, kjer uspeva le stepsko rastlinstvo.

Večji del Sibirije in ruskega Daljnega vzhoda zajema zmerno hladno podnebje z iglastim gozdom (tajgo), na skrajnem severu Azije pa je v subpolarnem pasu subpolarno podnebje s tundrskim rastlinstvom.

2. Azijske reke in njihov pomen!

Pomen vodovja in izoblikovanost rečnega omrežja

Na tej celini imajo reke najmočnejši vpliv na poselitev in preživljanje prebivalcev na svetu, saj je delež kmečkega prebivalstva nad svetovnim povprečjem, marsikje pa ljudje živijo s poplavami. Če so v nadzorovanem obsegu so celo koristne.

Območja ob rekah (delte) spadajo med najgosteje naseljena območja na svetu. Prav v Aziji pa so katastrofalne poplave ena največjih naravnih nadlog. Pri izoblikovanosti rečnega režima imajo pomembno vlogo reliefne pregrade. Območje kontinentalnega polsuhega in suhega podnebja v azijski notranjosti se prekriva z največjim območjem brez vodnega odtoka v morje na svetu. Pri tem razlikujemo areična območja (zaradi pomanjkanja padavin ni stalnih tekočih voda) in endoreična območja ali območja z notranjim odtokom (reke končajo v jezerih v notranjosti). Vsa ta območja prejemajo manj kot 500mm padavin.

Zunaj teh območij so se izoblikovala porečja azijskih rek. Razvrstimo jih lahko v štiri povodja:

- povodje Severnega ledenega morja
- povodje Tihega oceana
- povodje Indijskega oceana
- povodje Sredozemskega morja

Kitajske reke

Več kot tri četrtine Kitajcev živi v porečjih štirih najpomembnejših rek. Vse pripadajo povodu Tihega oceana. Dve največji reki sta Huang He ter Chang Jiang.

Huang He – teče severneje kot Chang Jiang. Njeno porečje prejema manj padavin, ima manjši pretok, možnosti za plovbo so slabše. Njena posebnost je v svetovnem merilu rekordna količina gradiva v obliki lebdečih delcev, ki jih nosi s seboj.

Ko zapusti gorovje, na svoji ovinkasti poti zaide na puhlične planote, prekrite z debelimi nanosi rumenkaste puhlice. Reka jo odnaša s seboj, zaradi značilne barve je dobila ime Rumena reka. Ko priteče v Severnokitajsko nižavje začne gradivo odlagati, zaradi tega so morali graditi visoke obrambne nasipe. Kitajska zgodovina je znana po katastrofah, ko je reka prebila nasipe in spremenila tok. reko zato imenujejo tudi reka žalovanja. Zaradi tega raje gradivo, ki ga reka prinese odstranjujejo, zvišujejo pa tudi nasipe. Kitajci so poskušali preprečevati katastrofe tudi z izgradnjo jezov, rezervoarjev in umetnih jezer, vendar reka v času poletnega deževja še vedno poplavlja. V novejšem času je nastopila tudi druga težava. Reka v spodnjem toku včasih presahne. To je povzročil človek z čezmerno uporabo vode.

Chang Jiang ali Jance – je najdaljša reka v Aziji, njen podolžni profil je precej bolj razgiban od reke Huang He. Izvira v Tibetu in dolgo teče čer redko poseljen gorski svet. Na območju Rdeče kotline se porečje razširi, tu je močna zgostitev prebivalstva. Od kotline naprej se reka nato spet

prebija skozi gorski svet, kjer dokončujejo sporni Jez treh sotesk, nato pa se njen profil umiri v nižavskem svetu vzhodnega dele države. Reka je glavna kitajska prometna vodna žila, po kateri potekata dve tretjini rečnega tovornega prometa. Reka je tudi močno onesnažena, zaradi številnih dejavnosti ob njenem toku. Problem je tudi, da zelo poplavlja v času poletnega monsuna.

Reke na jugu Azije

Te reke pripadajo povodju Indijskega oceana. Najpomembnejše so reke:

- Ind
- Ganges
- Bramaputra

Izvirajo v najvišjih gorstvih sveta in tečejo po monsunskih območjih. Čas zimskega monsuna je obdobje najmanjšega pretoka. Reke imajo prvo visoko vodo v času pomladnega taljenja snega v nižjih delih gorovij, daleč najvišji pretok pa je v času poletnega monsuna, ko se poleg monsunskega deževja začne tudi taljenje ledenikov visoko v gorah.

Ind – dobiva vodo le v zgornji polovici, kjer se v Pandžabu z vzhoda izliva vanj pet pritokov. V spodnji polovici teče brez pritokov čez sušne pokrajine, ki niso poplavno ogrožene.

Ganges in Bramaputra – ko zapustita visokogorje tečeta čez obsežna nižavja severne Indije in Bangladeša, ki poleti prejmejo ogromne količine monsunskega dežja. Poletni čas je zato obdobje rednih poplav, ki najhujše prizadenejo Bangladeš.

Reke na jugozahodu Azije

Zrcalno podobo južnoazijskih rek kažeta Evfrat in Tigris, ki izvirata v gorovjih Male Azije in tečeta skozi sušno Mezopotamijo v Perzijski zaliv. Največji pretok imata pozimi in spomladi (zaradi vpliva sredozemskih depresij in spomladanskega taljenja snega v gorah), najmanjšega pa poleti. Podobno velja za azijske reke v povodju Sredozemskega morja, ki je najmanjše in ima najkrajše reke. Velik problem je predvsem obdobje poletne suše, zato prihaja do konfliktov zaradi oskrbe z vodo.

3. Gospodarski razvoj azijskih držav!

Velike razlike v gospodarski razvitosti

Azija je glede stopnje gospodarskega in družbenega razvoja posameznih držav celina največjih razlik na svetu. Vzroki so :

- neenakomerna porazdelitev naravnih bogastev
- zgodovinski razvoj
- družbeni razvoj, ki odseva posledice kolonializma

Države z največ revščine in nerazvitosti so države podsaharske Afrike. To pa velja tudi za celotno Južno Azijo ter del držav Jugozahodne in Jugovzhodne Azije. Njihov razvoj ovirajo tudi politična nestabilnost ter etnični in verski spopadi. Na drugi strani je v Aziji nekaj relativno bogatih držav, ki so se razvile na osnovi nafte, najrazvitejša pa je Japonska, ki ji sledijo mali azijski tigri.

Vzpon Japonske in malih azijskih tigrov

Azijske obale Tihega oceana so postale območje hitrega gospodarskega razvoja, ki so zasenčile številne najbolj razvite države sveta na drugih

celinah. V tem je prednjačila Japonska, čeprav skoraj nima naravnih bogastev. Načrtno se je usmerila v razvoj najrazličnejših industrijskih panog. Med prvimi je vlagala v razvoj najmodernejših tehnologij in v izobraževanje. Pomemben dejavnik je tudi Japonska kulturna tradicija, za katero je značilna:

- lojalnost
- discipliniranost
- marljivost

Japonski je uspelo predvsem s tistimi panogami, ki zahtevajo najmodernejšo tehnologijo. To ji je omogočilo prodor na svetovni trg. Takrat je postala ena vodilnih in glavnih gospodarskih velesil. Danes ima najbolj kvalificirano delovno silo na svetu. Gospodarska prodornost Japonske se kaže na vseh področjih sodobnega gospodarstva. Njen razvoj so poimenovali japonski gospodarski čudež, ta pa je se po letu 1990 nekoliko upočasnil. Japonsko so v zadnji četrtini 20. stoletja začele posnemati nekatere države na zahodnih obalah Tihega oceana :

- Južna Koreja
- Tajvan
- Singapur
- Hong Kong

Te so poimenovali kar mali azijski tigri, tem so sledile tudi druge države predvsem Tajska, Malezija, Filipini. Te države so se povezale v Združenje držav jugovzhodne Azije (ASEAN)

Kaj je tihooceanski lok?

Najprej so izraz enačili z ognjenim obročem. Pozneje je dobil povsem družbeno geografsko vsebino. Pomeni namreč industrijska območja na obeh straneh Tihega oceana, ki se kljub velikim razdaljam čedalje tesneje povezujejo in prevzemajo težišče svetovne industrijske proizvodnje.

Spremembe v socialističnih državah

Gospodarski in družbeni razvoj je tesno povezan z družbeno ureditvijo. Po odpravi socializma v Evropi so ga odpravile tudi nekatere azijske države. Največ takšnih je na območju nekdanje Sovjetske srednje Azije. V drugih državah so socialistično ureditev obdržali. V najbolj togi obliki se je ohranila Severna Koreja. Drugačen in gospodarsko uspešen model pa so razvili na Kitajskem, čemur je sledil tudi Vietnam. Obdržali so enostrankarsko ureditev pod vodstvom komunistične stranke, vendar so gospodarstvo preusmerili v tržno gospodarstvo z vsemi njegovimi prednostmi in pomanjkljivostmi.

Kaj pa Indija?

Indija se po večini še naprej otepa z revščino, zaostalostjo in nešteto drugimi problemi. V novejšem času je prišlo do velikih razlik med hitreje razvijajočimi se mesti in strahotno zaostalim podeželjem, kjer je način življenja še danes skoraj tak kot pred stoletji. Novo upanje za državo vzbujajo nekatera žarišča sodobnejšega razvoja npr mesto Bangalore.

4. Oblike azijskega kmetijstva in zelena revolucija!

Pomen azijskega kmetijstva in glavni kmetijski pridelki

Kmetijstvo je za Azijo nadpovprečno pomembna dejavnost. Delež kmečkega prebivalstva je majhen le v industrializiranih državah tihooceanskega loka ter v naftnih državah ob Perzijskem zalivu, drugod pa je nad svetovnim povprečjem. Zaradi neugodnih naravnih razmer (gorato

pobočje, puščave, itd.) je delež obdelovalnih površin majhen (10-20%), marsikje pa je kmetijsko omejeno le na namakalne površine. Zaradi hitre rasti prebivalstva se obdelovalne površine širijo tudi na manj primerna zemljišča, kar pospešuje erozijo in povzroča druge okoljske probleme. Glavna prehrabena kulturna rastlina je riž. Značilen je predvsem za toplo in vlažno podnebje celotne monsunske Azije.

Druge pomembne prehrabene kulturne rastline so:

- pšenica
- koruza
- proso
- maniok
- soja
- datlji

Pomembne plantažne in industrijske rastline:

- sladkorni trst
- čajevc
- oljna palma
- tobak
- juta
- kavčukovec.

Oblike samooskrbnega in tržnega kmetijstva

Zaradi raznolikih naravnih razmer in različne stopnje razvitosti, se je oblikovalo več oblik kmetijstva, ki jih delimo na samooskrbne in tržne. Med samooskrbnimi oblikami je selilno poljedelstvo ena najbolj starodavnih oblik. Značilna za redko poseljene gozdove Indonezijskega otočja in Indokitajskega polotoka. Na izbranem delu gozd najprej posekajo, pozneje pa zažgejo, zato ta postopek imenujemo požigalništvo. Pepel pognoji tla. Ko se v času do treh let tla izčrpajo, pridelavo opustijo in postopek ponovijo na drugem delu gozda, gozd se sčasoma obnovi. Valovi novih priseljencev izsekavajo več gozda, zato se gozd ne more več obnavljati.

Nomadsko živinoreja je značilna za sušne dele celinske notranjosti in Arabskega polotoka. Nomadska ljudstva gojijo črede različne živine in se praviloma z njim tudi selijo. Kljub temu gojijo tudi nekaj malega poljščin. Del ljudstva se zato ukvarja s poljedelstvom in se ne seli. Nomadizem se bo najverjetneje ohranil le še tam, kjer ne bo možna prav nobena druga dejavnost.

Intenzivno samooskrbno poljedelstvo s prevlado vodnega riža je značilno za gosto poseljena monsunska območja ob velikih rekah. Gre za izrazito namakalno poljedelstvo, od katerega živi večina prebivalcev. Polja zorjejo ob pomoči živine ali strojev, vse druge dejavnosti pa so praviloma ročne. Intenzivno samooskrbno kmetijstvo s prevlado pšenice in drugih kulturnih rastlin je značilno za bolj sušne dele monsunske Azije in za nemonsunsko Azijo. Poljedelstvo se kombinira s živinorejo. Pogosto je kolobarjenje. Med tržnimi oblikami kmetijstva bomo poudarili plantažno gospodarstvo v Južni in Jugovzhodni Aziji. Plantaže so usmerjene v eno ali dve kulturni rastlini, pridelava je namenjena izvozu, lastniki pa so pogosto tujci.

Ali je zelena revolucija rešitev za hitro rast prebivalstva revnih držav?

Veliko upanje za reševanje problema lakote je vzbudila zelena revolucija. Prinesla je nove visokorodne vrste riža, pšenice in koruze ter močno

razširila uporabo umetnih gnojil. Njen začetek simbolizira ustanovitev Mednarodnega inštituta za raziskavo riža na Filipinih, čeprav so podobne raziskave prej opravili že drugje. S križanjem izbranih vrst riža so ustvarili novo čudežno vrsto, ki je dvignila hektarski donos. Skrajšali so tudi rastno dobo, tako da so omogočili tri letine.

Kmalu pa so se pokazale tudi negativne posledice. Hitro je sledilo onesnaževanje tal in podtalnice zaradi umetnih gnojil. Hujše pa so bile socialne posledice. Zelena revolucija je terjala vlaganje veliko kapitala, zato so si to lahko privoščili le veliki kmetje, zaradi tega so mali kmetje propadli in zapustili zemljo. Tuja vlaganja so se usmerila predvsem v riž in pšenico, zato so zanemarjali tradicionalne domače pridelke, ki na svetovnem trgu nimajo cene.

5. Problemi Azijskega prebivalstva

Število in gostota prebivalstva

V Aziji živi več kot 60% svetovnega prebivalstva. Tu sta tudi dve največji zgoščitvi prebivalstva na svetu. Prva je v Vzhodni Aziji ob rekah Huang He in Chang Jiang, druga pa v Južni Aziji ob Gangesu in Bramaputri. Karta gostote prebivalstva nam pokaže da je velika količina zgoščitve vezana na večje reke (Ind) in obalna območja (obale Dekanskega polotoka). Zaradi velike zgoščitve prebivalstva ob obalah morajo ponekod nova zemljišča dobivati kar iz morja. Najredkeje poseljena območja Azije so v gorati notranjosti (Tibet) ter na obsežnih stepskih območjih (Mongolija, Kazahstan) in puščavskih območjih (Arabski polotok).

Največjo gostoto prebivalstva ima mestna država Singapur in najmanjšo stepska Mongolija. Zaradi selitev prebivalstva se neenakomerna porazdelitev prebivalstva znotraj države le še povečuje. Poznamo pa tudi načrtno razseljevanje prebivalstva v Indoneziji. Z najgosteje poseljenega osrednjega otoka Jave, na katerem živi 60% prebivalstva, so v nekaj desetletjih na druge otoke razselili več kot štiri milijone ljudi. Razseljevali so najbolj državotvorno prebivalstvo osrednjega otoka.

Mestno in podeželsko prebivalstvo

Stopnja urbanizacije je tesno povezana z gospodarsko razvitostjo držav. Najvišjo stopnjo urbanizacije imajo:

- Japonska
- mali azijski tigri
- naftne države ob Perzijskem zalivu

Najnižjo pa najrevnejše oziroma slabo razvite države (Afganistan, Bangladeš, Nepal, idr.). Med manj urbanizirane spadata tudi Kitajska in Indija, čeprav imata vrsto milijonskih mest, večina ljudi še vedno živi na podeželju.

Rast in starostna sestava prebivalstva

Na rast azijskega prebivalstva vplivajo številni dejavniki. Najpomembnejši so:

- stopnja gospodarske razvitosti
- stopnja družbene razvitosti
- vpliv kulture
- vpliv verske tradicije
- prebivalstvena politika posameznih držav

Karta naravnega prirasta nam kaže, da rast prebivalstva še zdavnaj ni odvisna le od gospodarske razvitosti. Najmanj razvite države imajo bojda

največji naravni prirast. Najmanjši naravni prirast imajo dejansko najbolj razvite države (Japonska, Južna Koreja, Singapur, Tajvan). Dosegle so četrto fazo demografskega prehoda in jih lahko primerjamo z razvitimi zahodnoevropskimi državami. Zlasti na Japonskem že občutijo problem staranja prebivalstva. Najhitrejša rast prebivalstva v Aziji pa je značilna za naftne in nekatere druge arabske islamske države na območju Bližnjega vzhoda oz. Arabskega polotoka. Starostne piramide teh držav so zanimive tudi po močno nadpovprečnem deležu moških v času delovne dobe, kar je posledica številne tuje delovne sile. Stanje je najbolj problematično v najrevnejših državah v Južni Aziji, med katerimi imajo nekatere zelo veliko prebivalcev. Naravni prirast je zelo visok, te države pa se že zdaj komaj preživijo. Eden najbolj skrb vzbujajočih primerov je Pakistan. Naravni prirast je bistveno višji kot v sosednji Indiji. Ker je to ena od držav z najstrožjim tolmačenjem islamskega prava, nasprotujejo kakršnikoli prebivalstveni politiki.

V sosednji Indiji, kjer že desetletja izvajajo različne ukrepe za zmanjšanje rodnosti, je to dal le delne rezultate. Najbolj znan primer omejitvene politike na svetu je Kitajska. Zanimiva je primerjava metod rezultatov prebivalstvene politike v Indiji in na Kitajskem.

Verska sestava prebivalstva in njen pomen

V Aziji so nastala vsa velika verstva sveta. Včasih jih delijo na univerzalna verstva, ki so na široko odprta pripadnikom kateregakoli naroda (npr. krščanstvo, islam, budizem), in na etnična verstva, ki so namenjena predvsem pripadnikom določenega naroda oz. države (npr. judovstvo, hinduizem)

V Aziji pa so posebno pomembna tudi azijska verstva. V Aziji prevladujejo in so bolj ali manj omejena le na to celino (hinduizem, budizem, šintoizem idr.) Od krščanstva in islama se precej razlikujejo. Pri njih pogosto ne gre toliko za verovanje, ampak predvsem za način dojemanja sveta oz. način življenja.

Krščanstvo je kot najbolj številčna in razširjena svetovna religija v Aziji zelo šibko zastopana. Edina večja država s prevladujočim krščanstvom so Filipini, drugod pa so kristjani po večini izrazito v manjšini.

Judovstvo ima svoje glavno središče v Izraelu. Čeprav se je velik del Judov preselili v Izrael, pa so manjše judovske skupnosti raztresene tudi po različnih azijskih islamskih državah.

Islam je drugo najbolj razširjeno svetovno verstvo. Razširjen je v širokem sklenjenem pasu, ki se iz severnega dela Afrike razteza v jugozahodni del Azije. Izven tega pasu prevladuje tudi v Bangladešu, Maleziji in Indoneziji. Indonezija je največja islamska država na svetu. V sodobnem času se število pripadnikov povečuje hitreje kot pri večini drugih verstev. Islamska območja imajo običajno nadpovprečen naravni prirast. Prepovedano je uživanje svinjskega mesa, zato ni prašičereje. Ostro odklanjajo tudi alkohol. V številnih islamskih državah so prebivalci oblečeni s tradicionalnim islamskim pravom, kar se najbolj opazi pri ženski noši.

Muslimani se delijo na sunite in šiite, prvi prevladujejo v večini islamskih držav. Izrazito šiitska država je le Iran. Zanimiv primer pa je Irak. Skoraj dve tretjini prebivalcev je šiitov, slaba tretjina je sunitov. Sunitski Arabci živijo v t.i. sunitskem trikotniku.

Hinduizem je tretja največja svetovna religija, a kar 97% hindujcev živi le v Indiji. Ta država je glede števila goveda prva na svetu, vendar mesa zaradi verskih razlogov ne uživajo. Tradicionalni hindujci so razdeljeni v kaste, ki so formalno sicer prepovedane. Ta delitev je še vedno močna na podeželjem, v mestih pa izgublja pomen. Veliko pripadnikov najnižje kaste nedotakljivih je prestopilo v islam in budizem, ki kastnega razlikovanja ne poznata. Med hindujci in muslimani pogosto prihaja do trenj. K temu močno prispeva ponovno oživeli hindujski fundamentalizem.

Budizem je predvsem verstvo Indokitajskega polotoka pa tudi Kitajske in Japonske. Obstajata dve različni vrsti budizma, vendar izhajata iz skupnih korenin. Budistične menihe prepoznamo po obrutih glavah in značilnih oranžnih oblačilih. Tibetanski voditelj dalajlama si je s politiko nenasilnega boja za pravice Tibetancev pridobil svetovni sloves.

Velika Kitajska je poleg budizma država številnih drugih verstev. Med najpomembnejšimi je konfucionizem, ki ga mnogi sploh nimajo za verstvo. Po drugi strani ima Kitajska enega največjih deležev neverujočega prebivalstva na svetu. Japonska je edinstvena s tega vidika, da večina Japoncev hkrati pripada tako budizmu kot šintoizmu.